

POGAJAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

11. číslo

Budyšin, nowembra 1975

Lětnik 25

Hrono na nazymnik 1975

Mat. 24, 35

Chrystus praji: **Njebjo a zemja zahinjetej, ale moje słowa njezańdu**

W našim času so wjele přeměnja. Spominajmy na to, kak je to na příklad w burstwje bylo. Z džensnišim ratarstwom to skoro wjace přirunać njemóžeš. A tajke přeměnenja so tež na druhich polach žiwjenja stawaja. Wšitko so měni. To pak njeje jenož džensa tak. To wuknjemy ze stawiznow čłowjestwa. Tež stare prawidła a wučby so zabudžeja. Naše hrono nam da wěstosć, zo něšto pak tola wostanje we wšěch přeměnenjach časow. Chrystus praji: Moje słowa njezańdu.

Njeje to přewjele prajene? Chrystusowe słowa mamy w Bibliji. Njesluša pak tež wona do přeměnjatych stawiznow čłowjestwa? My wěmy wo jejnym nastaću, kak je wot čłowjekow napisana. Kóždy čłowjek je džěčo swojeho časa, swojeho luda a kraja. Potajkim: Njezańdže Biblija – a z tym Chrystusowe slovo – runje tak, kaž wšitko na swěće? Nima Voltaire prawje, kiž praji, zo za sto lět ničto wjace Bibliju njeznaje? Mjeztym wšak je nětk hižom 200 lět zašlo, a Biblija so přeco hišće čita.

Biblija a z njej su Chrystusowe słowa we wšěch přeměnenjach časow wostale. A nic jenož to! Biblija bu přeco dale rozšěrjena a znata. W léće 1972 předa so na swěće 5,6 milionow Biblijow, 14,2 milionow Nowych Zakonjow, 31,5 milionow biblickich džělow a 167 milionow jednotliwych biblickich knihow. To je 45 milionow wjace hač w léće 1971. Biblija bě hač do léta 1973 scyla abo zdžěla do 1526 rěčow přeložena. Njedopokaza to, zo je Chrystusowe slovo něšto wosebite?

Hač do džensnišeho potajkim Chrystusowe slovo njeje zašlo. My wěmy, čehodla nic. Biblija je wjac hač čłowske slovo. Wona je Bože slovo. Tole přirunanje slyšach: Knihy su kaž skorpawa zaklapanicy (Muschel), ale Biblija je kaž radijo. Hdyž skorpawu zaklapanicy k wuchu džeržiš, či šumi. Mnozy měnja, zo je to čěčenje twojeje samsneje kreje, kotřež w skorpawje kaž šumjenje morja slyšiš. Tak je tež ze wšěmi knihami a čłowskimi słowami. Wone podawaja nam čłowske mysle. Hinak je z Bibliju, w kotřež sami sebe njeslyšimy, ale w kotřež Bóh k nam rěči.

Wězo je Biblija wot čłowjekow napisana, a tola je Bože slovo, dokelž je nam přez Bože nadunjenje date (2. Tim. 3, 16). Boži swjěci ludžo su rěčeli (a pisali) nućeni wot swjateho Duchu (2. Pétra 1, 19). To je podobnje, kaž by nan džěčo poslal k přečelej z někajkej powěsću. Džěčo drje ze swojimi słowami powěsć wupraji, a tola su to nanowe mysle. Tak je Biblija Bože swjate slovo. My drje mamy tajki poklad w hlinjanych sudobjach (2. Kor. 4, 7), ale wěrne Bože slovo je. To poznawaja ludžo po wšem swěće – we wysokich horach Himalaja kaž w sněhowych hětach Grönlanda, w afriskich wjeskach runje tak kaž we wysokich domach wulkoměstow.

Snano chceš mi wotmołwić: Swjate Pismo je za mnje tak čězko zrozumiwe. Kak móžu drohi poklad z hlinjaneho sudobja dóstać?

Cyrkwinske barbojte wokno je wot wonka čmowe a njerjane, ale wot nutřka je krasne, a wobraz je zrozumiwy. Podobnje je z Bibliju. Do njeje dyrbiš so zanurić, takrjec do njeje zastupić, potom ju lěpje zrozumiš. Čitaj Bibliju! Prócu so wo jejny drohi poklad. Twoja próca so wuplaći!

Džěl rowneho pomnika Michala Frencela w Budestecach. – Boži jandžel podawa wobčeženemu pućowarjej pokoj swjateho sakramenta woltarja.

Što pak je w Bibliji Bože slovo, wo kotrymž rěka, zo njezańdže? Biblija njeje přiradowědna abo zemjepisna abo stawizniska wědomostna kniha. Bože slovo je Jězus Chrystus sam. Wón je to wumóžace, hnadne slovo, kotřež so čělo sćini (Jana 1, 14). Tuto Bože slovo je móc, kotraž zbožnych čini (Rom. 1, 16). Wo tym swědči Biblija. W tym je wona Bože slovo.

Bože slovo mamy jenož w swjatym Pismje. Přez njo Bóh džensa k nam rěči a nam zbožnosć poskića. Biblija je potajkim za nas Boži hlós. Tuž wěrimy, zo njezańdže.

Hdyž tomu tak je, potom mějmy tež cytu dowěr do njeho. Budžmy živi po nim, a Bože slovo budže nam kaž elektriski grót, kotryž njewidžomnje móc podawa, zo lampa jasnje swěći.

Tutu móc trjebamy džensa a w přichodže a ju tež změjmy, dokelž je Chrystus prajil:

Njebjo a zemja zahinjetej,
ale moje slovo njezańdže.

Njeh so w přichodže hišće tak wjele přeměni, Bože slovo wostanje, doniž swět wobsteji.

Albert-Hrodzišcanski

Z poslednich dnjow Jana Husa

Hižom je so 560 lět minyło po smjerći wulkeho swědka Božeje wěrnosće Jana Husa. Při tej přiležnosći chcemy spominać na jeho poslednje dny w tutej časnosći.

Hdyž jeho wołachu na koncil do Kostnicy (Konstanz am Bodensee), jemu jeho přečeljo radžachu, zo by tam nješo. Kral Vaclav IV. wšak jeho nuzowaše, zo by tam šoł. Bamž hrožeše Čecham z křižnej wójnu, hdy by Hus do Kostnicy njeprišoł. Kejžor

Zigmund rukuje, zo so Husej ničto zleho njezanje. Jan Hus so rozsudži do Kostnicy hić, zo by pokazal swoju nadobnosć kaž tež sprawnosć swojich myslow a zo by swědčil za Božu wěrnosć. Dnja 14. oktobra 1414 so poda na puć. Jeho přewodžowachu někotři čěscy knjezojo a zastupjerjo Praskeje university z dwěmaj wozomaj a 30 jěcharjemi. Do Kostnicy dojdže 3. nowembra 1414. Hus dósta najprjedy bydlenje pola wudowy Fi-

dy, bórže pak jeho zajachu do dominikanskeho klóstra. Tam wón čězko schori. Jeho njepřečelam wšak to ničto njewučinješe. Woni běchu wjeseli, zo mějachu Husa w ruce.

W měrcu 1415 da jeho kejžor přepołožić do jastwa na hród Gottlieben. Tam jeho k sćenje z rječazom přikowachu. Mađarska straža jeho strážowaše, zo njeby so ze swojimi strážnikami dorěčec móhl. Tak bě wot swěta dospólnje wotzamknjeny. Z jeho listow je začuć jeho wosamoćenosć. „Tu njeje žanoho čłowjeka, kiž

by mi radzić móhli, chiba naš smilny Knjz Jézus.

Ow, kak luba bě mi ruka knjeza Jana (z Chluma), kotryž so njeħanbowaše ju podač mi wbohemu, tak začinjenemu kecarej, kiž je z rječazami zwjazany a skoro wot wšitkich poklaty."

Tak bě poł lěta wot swěta wotřznjeny, donižskónčnje jeho přečeljo a čěscy knjezojo njedocpěchu, zo by před koncilem byl zjawnje přešlyšowany. Potom přińdže dohlo wočakowany 5. junij 1415. Na tón džen bě so Jan Hus jara wjeselił, přetož potom budže móc swoju wučbu zjawnje přednješ, kotraž bě tak cyle na swjate Pismo zložena. Lědma pak bě započal rěčeć, tak jemu to zakazachu. 7. a 8. junija jeho znowa přešlyšowachu, a to w přitomnosti kejžora Zigmunda. Bjez kóžděho jednanja sebi žadachu, zo by so koncilej podwolil a wšu swoju wučbu wróco wzal. 23. junija zasudžichu jeho knihi, zo bychy so spališe. Na dnju Jana Krće-

Nazyma je nětk tež poslednje łopjeno wódrěla

nika (24. 6.) pisa Hus svojim přečelam: Zawěrnje myslu, zo je Bóħ mi Was dał jako jańdželow, kotřiž mje słabeho a bédneho posylnjuja w najwjetších pruwowanjach. Kak wulke wone béchu, su a hišće budžeja, to wšehomócný Bóħ wě.

Spominajo na Zigmundowe slubjenje pisa ze zdychnjenjom, wo kak wjele lépsi sudnik bě so Pilatus wopokazał hač kejžor.

Koncil hišće dwójce spyta Husa pohnuć, zo by swoju wučbu wróco wzal, 1. a 5. julija. Hus wšak to njemóžeš činić, hdyž chcješ swěrný swědk Božeje wěrnosće wostać.

Hišće džen do spalenja pošla kejžor štyrjoch biskopow a z nimi woběju čěskeju Husowěju škitarjow knjezow z Chluma a z Duba. Tuž so scěhowace sta: Kejžorowy dowěrník knjz Jan z Chluma so njedzeržeše prikaznje swójeho njeswěrneho knjeza, ale rěčeš z Husom cyle sprawnje: „Mi-

štrje Jano! My smy njewučeni ludžo a njewěmy, kak tebi radzić. Ty dyrbiš sam hladáč. Hdyž měniš, zo sy w něčim winowaty w tym, štož tebi porokuja, njeħanbuj so, ale daj so powučić a wzmi swoje słowa wróco. Hdyž pak po swojim swědomju so njecuješ winowaty w tym, štož tebi wumjetuja, tak nječin přeciwo swojemu swědomju a njeħrěš před Božimaj wočomaj, ale wostań radšo při tym hač do smjerće wuznawajo so k wěrnosći.“

Mišter Jan nam powědaše, kak bě jemu při přešlyšowanju wěsty doktor rjeknył: „Hdy by koncil postajil, zo maš jenož jedne woko, byrnjež maš dvě, tak dyrbiš před koncilem připóznac, zo je tomu tak, byrnjež maš dvě.“ Na to bě Hus wotmołwil: „A hdy by cyly swět mi tak prajil a ja mam swój rozum kaž nětkle, ja njebych to móhli připóznac bjez skřiwdženja swójeho swědomja.“

Tu bě Hus wulke słowo wuprajil, přetož tu dže wo wulku wěc: wo swobodu swědomja. Wón njemóžeš ničo wróco wzać, dokołž widžeš, zo koncilej wjace zaležeš na mocy a diktaturje swědomja hač na wěrnosći. Wón by přeciwo swojemu swědomju činił, hdy by wróco wzal. Wón jenož Boha prošeš wo scerpliwosć a wobstajnosć w tak čěžkim položěnjju. W tajkej mysli pisaše tež swoje poslednje listy svojim přečelam do Čech rozžohnujo so z nimi. Wón jich prosy, zo bychy Betlehemsku kapačku w Praze lubowali, a jich napomina: „Ja was prošu, zo byšće so mjez sobu lubowali, wot dobrych pučow so ženje njedali wotdzeržeć a kóždemu wěrne póznače přeli.“

W duchu swójeho Knjeza a Zbožnika wopokazuje wón w swójech poslednich chwilach lubosć samo svojim njepřečelam. Tak sej wón za swójeho spowědnika wuzwoli najsurowišeho z nich – Paleča. „Paleč bě ke mni přišoł a wjele ze mnu plakaše, hdyž jeho prošach, zo by mi wodał, hdyž sym jeho z někajkim złym słowom skřiwdził, předewšěm, zo sym jeho w pismje zelħarnika mjenował.“ Wo samsnym Paleču dyrbi něšto rjadkow dale prajić, zo bě wón tež w tym padže lħał.

Cwělowany a tola w pokoju a swojeje wěsty dže Jan Hus swojemu poslednjemu dnjej napřečo. 6. julija 1415 ma koncil swoje 15. swjatočne posedženje w katedrali. Arcybiskop z Rigy přiwdježe jeho po mše do katedrale. Wusud so přečita: Wón ma być spaleny jako kecar. Mišter Hus chce so wobarać, ale kardinalsudnik Zabarella prikaza straži, zo by tomu zadžewala.

Hus so klečo modli za sebje a za swójech njepřečelow. Potom přewjeddu na małym podesće wotswjećenje, to rěka, zo jemu jeho duchownsku dostojnosć wotrjeknu, jeho zjawnje zakliwaju a jeho mjenuja a jeho jako stwjerdnjeného kecarja přepodadža swětněj wyšnosći. Na hłowu jemu staja wusměšowacy kłobuk z napisom „Ecce heresiarcha“ – Hlej, kajki to kecar. Kejžor Zigmund da pokiw, zo by Hus byl přepodaty Pfalzskemu hrabi. Tón jeho přepoda měšćanskej straži a katam (Henker).

Či jeho wjeddu na wotprawnišće. Na tysac wobronjenych a na dwaj tysac wćipnych z Kostnicy jeho pře-

wodžuja. Hdyž nimo pohrjebnišća přińdu, so tam hižo pala Husowe knihi. Na luce před městom je sloma a drjewo přiħotowane. Mišter Jan Hus so klaknje a so modli. Katojo jeho čahnu na ščěpowc, wuslěkaja jeho šat, přiħwazaja jeho k stolpej. Potom zapala ščěpowc, a Hus so modli a spěwa kěrlušě. Hdyž jemu sylne plomjo mjezwóci šlipnje, hibnje jenož z hubomaj. Po krótkěj chwili wumrěje w plomjenjach jako 44lětny martrar Božeje wěrnosće. Jeho popjel wotwjezu z karu a rozsypaja jón do Ry-na, zo by ničo po nim njezawostało. Ale woni su so mylili, přetož Bóħ je wostał, a móc Božeje wěrnosće je wulka.

Na Janu Husu a jeho poslednich dnjach je tak wjele nadobneho, zo njewěmy, što najprjedy wobdžiwać. hač jeho skromnosć abo jeho sprawnosć, hač jeho horliwosć abo jeho rozsudženosć, jeho pokornosć abo jeho pobožnosć, hač jeho čistosć zmyslenja abo jeho swěru. To wšak, štož jeho zawěrnje wulkeho činješe, běše wěrnosć, kaž bě ju w Bibliji namakał. Jej bě wón swoje žiwjenje poswječil. Za nju bě wón wojował hač do smjerće.

Ze stawiznow wěmy, kak bě sebi jeho tež reformator Měrcin Luther wažil připóznawajo jeho nahłady, hdyž bě na Lipsčanskej disputaciji z Eckom zjawnje stupil na Husowu stronu prajo: „Hus měješe w mnohim prawje“ a hdyž na koncu wuzna: „Prawom smy my wšitcy – japoštoł Pawoł, swjaty Hawstin a ja sam tež – husića.“

Cesmy sej Jana Husa jako wuznamneho předchadnika reformacije, jako wulkeho swědka Božeje wěrnosće, jako wojowarja za swobodu swědomja. Tak wostanje jeho pomnjeće mjez nami žiwe a žohnowane.

Dr. J. Hano
(Ewanjelický posol 13/1975)

Z mojih ekumeniskich nazhonjenjow

Pólska ewangelsko-lutherska diakonisa Regina Witt z Warszawy přednošowaše na serbskej ekumeniskej nutrnosći njedzelu, 21. 9. 1975, w Budyšinje:

W poslednim času su kritiske hłosy slyšeć wo ekumenizmje. Jedni praja, zo so přepomału a slabje wuwija, druzy zaso mjenja, zo je škódný za křesćanstwo.

Kritizowac wšach je lochko, hdyž so čłowjek při tym njestara wo prawe pohódnocenje a objektivne póznače, kak wěcy steja. A tola je ekumenizm chwalba našeho časa, njech je tež čěžki a komplikowany. Tu njeńdže stajnje wšitko hladce. Njech tež jenož zwjeršnje pohladamy, tak widžimy, što je na tym polu hižom docpěte.

Wšitcy křesćenjo so mjenje abo bóle wobdžěla w ekumenizmje.

Woni su so zwučili mjez sobu wo wopytować, so lépje zeznać a jedyn drugeho česćić.

Křesćenjo su spóznali, što jich zwjazuje.

Woni su wotkryli jich zhromadne namřěwstwo.

Woni so zhromadnje modla, čitaja w Božim słowje a česća z kěrlušemi swójeho zhromadneho Wótca w njebjesach.

We wjele naležnosćach jedni druhim pomhaja.

Plodne rozmołwy su so započale, a někotre su hižom dosć daloko postupowale.

Hdy by samo ekumeniske hibanje přestalo a njeby so dale wuwilo, tak by hižom wulki dar swjateho Ducha

pohrjebnišću, wo kotrež so nihtó wjace njestara. Cyłe mustwo je tele rowy rjenje přihotowalo. Druhi raz zhonichu wo čežkej chorosći w swójbje ewangelskeho fararja. Tuž młodži katolscy duchowni podachu swoju krej za transfuziju. Ja bych móhla hišće wjele tajkich příkladow na-

k njekatolskim cyrkwjám, za jeho wopyt pola Rady cyrkwjow w Genfje, za jeho zetkanje z prawoslawnym patriarchom Atenagorasom I., za jeho zhodobne modlitwy z protestantami w Awstraliji atd.

Pawoł VI. na to jara žiwje wotmołwi, zo so dotal hišće njeje dosć stalo a zo ma wotpohlad w tej wěcy wjace činić, dokelž je zjednoćenje nadawk a žedženje cyrkwyje. Wón naju namołwješe, zo bychmoj wutrajnej wostalej na dróze zhodobneho prócowanja wo jednotu. Wón tež napominaše, zo bychu dobre počahi byle mjez wšitkimi, kotřiž so wo tu wulku wěc prócujaja, so za nju modla a swoje žiwjenje za nju woprujaja. Postrowy mi přepoda na mojeho fararja, pod kotrymž wukonjam swoje diakoniske džělo.

Bamž Pawoł VI. naju žohnowaše a přepoda sotře Joanje róžowc a mi medaljon swjateho pontifikata.

Drozy bratřa a sotry, mi je čežko ze słowami wuprajić, kak hluboki začič je na mnje činił Pawoł VI. Jeho dobre začuwanja, jeho dobroćiwosć a pokornosć je mje zahoriła. Ja čujach, zo rěčach z čłowekom, kotryž je Chrystusej blisko. Tole začuwanje wobchowam w duši cyłe swoje žiwjenje. Ja chych rad wam něšto wo tym prajić.

To pak njeje hišće wšitko. Cyłe naju pućowanje do Roma je mje wo wjele wobohaćilo. Zhodobnje so modlichmy w katakombach, w Kolo-seju, při rowach japoštolow Pětra a Pawoła a tež při sarkofagu dobrego bamža Jana XXIII., kotrehož tež my lubowachmy. Wón bě nas mjenował „hišće dželenych bratrow“. Wón je jako přeni bamž w lubosći k nam rěčal. Jeho lubosć je dokonjala, zo tež my njekatolscy sebi jeho wazimy jako wótcu wšech křesćanow.

Modlmy so, bratřa a sotry, zo bychmy po jeho příkladže byli nošerjo měra, pokoja a znjesliwosće. Jenož Chrystusowa lubosć móže murje mjez nami přewinyć a mosty jednanja twarić.

Ewangelska mjez putnikowarjemi

Daloko přez hranicy Pólskeje je znate kóždolětne putnikowanje katolikow na Jasnu Góru w Čenstochowje — to je wokrjesne město z někak 200 000 wobydlerjemi w juhu Pólskeje. Znate je tuto město wosebje dla swjateho w léće 1382 založeného klóštera z wulkej, krasnej cyrkwyje. Wołtar jedneje kapalki tuteje cyrkwyje pyši stary wobraz Marje z džěčatkom — „Čorna Madona“ abo tež „Maćer Boža Čenstochowska“, tak mjenujaja tutón wobraz. Wón je bohacé wuhotowany ze zlotom, diamantami a druhimi drohoćinkami. Zwjetša je zamknjeny we wołtarju, kotryž so jenož wotewrja na wosebitych swjedenjach. K tutomu wobrazej putnikujaja kóžde léto tysacy wěrnych katolikow z cyłego swěta.

Putnikowanje wjedže wot Waršawy w 9 dnjach po 243 km dalokim puću do Čenstochowa. Přeni raz podachu so putnikowarjo na tutón puć w léće 1711 pod nawjednistwom

Rjany, nowy Boži dom w pólskej wsy

był, ale wone zawěrnje njeprěstanje. Křesćenjo zo mjez sobu přeco bóle lubuja, a tajka lubosć plodzi nowe iniciatiwy. Ja njejsym jenož jónkróć swědk byla, a to nic jenož w Pólskej, ale tež na swjich pućowanjach we wukraju w njedawnym času. Ja sym pobyła w pjeć krajach. Při tym mějach woči šěroko wotewrjenej na ekumeniske prócowanja. Ja móžu zawěrnje prajić, zo so wjele, jara wjele stawa. Křesćenjo pytaja puće, a njech su to druhdy wuske šćežki, zo bychy so mjez sobu zbližili a hodžinu zjednoćenja přihotowali. Ja sym so wobdžělila na wjele zetkanjach, hdžež běchu wšelke cyrkwyje zastupjene. To běchu zhodobne modlitwy a tež diskusije w cyrkwjach a w domach. Na uniwersitach so zarjadowachu wosebite posedženja, kotrež běchu zasadne pod nawjedowanjom profesora — katolskeho abo ewangelskeho. Ja sym byla na „kongresu młodžiny“ w Tai-ze w Francoskej. W Asyžu sym po próstwje rektora cyrkwyje čitala a wukładowala na Božej mšě perikopu z lista swj. Pawoła. Ja sym so wobdžělila na ekumeniskich nutnosćach w Pólskej a w Jendźelskej.

Ja sym sobu byla na njezapomnitym putnikowanju do Slubjeného kraja, kotrež nawjedowastaj duchownaj — katolski a ewangelski. Zhodobnje smy so modlili — ewangelscy a katolscy — w Bethlehemy na městnje Chrystusoweho narodženja, na Golgaće, na dróhach w Palestinje, po kotrychž je naš Zbožnik chodžil. Samo w awtobusu a w létadle smy so modlili wo jednotu wěrjacych.

Ale křesćanow njewjazuje jenož zhodobna modlitwa, ale tež wzajomna pomoc w žiwjenju. Ja rěču jako ewangelska. Tuž chcu příklady přinjesć, kaž smy je nazhonili w katolskim srjedzišću. Tak so mje na swjedenju Wšitkich swjatych katolscy studenća prašachu za rowami zasluženych čłowjekow na ewangelskim

spomnić, ale čas chwata. Najlěpje wšak móžu swoju mysl wuprajić ze słowami swjateho Pisma:

Zbožne su woči, kiž widžaja, štož wy widžiče. Přetož ja praju wam, zo wjele profetow a kralow su widžeć chcyli, štož wy widžiče, a njejsy jo widželi; a slyšeć, štož wy slyšiče, a njejsy jo slyšeli.

Zawěrnje, zbožne su naše woči, zo móža widžeć, štož pioněrojo ekumenizma dočakali njejsy, byrnjež běchu swoje cyłe žiwjenje tutomu hibanju poswjěćili.

Hišće wo jednym podawku chcu wam rozprawjeć, kotryž je hluboki začič na mnje činił. Ja běch raz w Romje ze sotru Joanu, francyskanku, wopytała Watikanski sekretariat za Jednotu křesćanstwa. Duchowny sekretariata nam praješe, zo bamž Pawoł VI. z wulkej dowěru a dobrymi přecými na nas spomina, kotřiž smy ze wšelkich křesćanskich cyrkwjow w Romje, a zo rady tajkich w audiency přijima. Nazajtra dostachmoj ze sotru Joanu pisomne přeprašenje z Watikana na priwatnu audiencu. Tuž stejachmoj hižom na třeci džěń po naju přijězdže do Roma před bamžom Pawołom VI. Wón naju pólsece powita: Budž chwaleny Jězus Chrystus. Potom wšak francosce dale hromadu rěčachmy. Bamž z lubymi słowami wupraji swoju radosć, zo běchmoj k njemu přišloj na ekumeniske wašnje dvě sotře z dweju cyrkwjow. Wón namaj wjace króć wupraji: Ja so Wamaj džakuju, wutrobne džakuju. Zo bychy tola bórže křesćenje wšelkich cyrkwjow so takle mjez sobu lubowali. To našu wutrobu napjelnja z nadžiju, zo budže zjednoćenje cyrkwjow wěšće dokonjane. Waju zhodobne putnikowanje do Roma je znamjo a zawdawkw jednoty.

Mój so potom Pawoľej VI. džakowachmoj za wšitke jeho ekumeniske skutki a słowa, za jeho počahi

„Zjednocenstwa pjeć ranow Chrystusa“. Z tutoho časa wotměwa so putnikowanje kóžde léto — samo w najhóršich časach wojny, tehdom wězo skradžu. W małych skupinkach běžachu hustodosc po nocach.

Putnikowanje ma pokutny raz a steji w našim času pod hlownej myslu:

Dorozumjenje mjez wšitkimi čłowjekami a narodami.

Nawjedowar džensnišich putnikowanjow je muski klósterski rjad Paulinow we Wařawje. Lětuše putnikowanje běše 259. a steješe pod hesłom:

Wujednanje a zjednocenje z bratrami a sotrami w swj. Duchu.

Na puć poda so někak 18 000 wěrnych, mjez nimi na 2 000 wukrajnych. Je hižo z dobrej tradiciju, zo so tež katolscy Serbja wobdžela. Tak běše tam tež lětsa skupina serbskich katolskich młodostnych. Za kóždeho z nas bě to njezapomnite doziwjenje.

Srjedu rano, 6. 8. 1975, hromadžachu so putnikowarjo we Wařawje. Po Božej mšě w cyrkwi swj. Duchu podachu so syly ludźi na puć z centruma Wařawy w směru do Čenstochowa — zwopředka hišće bjez kruteho porjadka. Po puću přez město přidružichu so hišće mnozy, stupajo cyle jednorje do rjada pućowacich. Wězo je kruty porjadk za tajku hobersku syłu ludźi nuzny, kotraž čehnje daloki puć — nimale 250 km — husto po hlownych dróhach. K tomu rozdželi so čah putnikowarjow na 17 skupin. To so sta w připođnišim času w předměse Wařawy. Kóždy putnikowar słuša do jedneje skupiny, w kotrejž ma hać do Čenstochowy bježec. Kóždy dósta dvě znamješe, jedne powšitkowne a jedne swojeje skupiny, k tomu tež putnikowanski wupokaz, na kotrymž je widjeć Maćer Boža Čenstochowska a Pětrowska cyrkej w Romje. Znamješe ma kóždy widzomnje na drasće nosyć. My Serbja mějachmy k tomu hišće módro-čerwjeno-běly bančik.

Kóždy putnikowar dósta tež pisom-

ne instrukcije.

Jako putnikowar plaći jenož tón, kiž je jedne skupiny přidželeny.

Kóždy ma putnikowanski porjadk wobkedžbować.

Kupanje po puću je zakazane.

Zadželanje wohenjow a kurjenje w lěsach je zakazane.

Putnikowanje je pokutny akt, tuž ma knježić duch modlitwy, woporniwosće a lubosće.

Z instrukcijow spóznaje so tež plan: hdže budžeja přestawki, hdže budže so přenocować, kelko kilometrow na kóždy džen přindže atd.

Na čole kóždeje skupiny nosy so „lizak“. To je z kwětkami a pisanymi bantami wupyšena žerďka, na kotrejž widžiš čisło skupiny. W kóždej skupiny su tež fararjo a mniša, kotřiž skupinu duchownje zastaraja. Woni přez mikrofony nawjeduja modlitwy a spěwanje, podawaja informacije wo krajinje, wsach, městach, cyrkwjach a klóstrach a štož je hewak po puću widjeć a nazhonić. Druhdy slyšachmy tež krótko přednoški wo myslach putnikowanja.

W našej skupiny běše wězo wjele wjace Polakow hać Serbow, a tola so rózowc po džělach tež serbscy modleše. Polacy nas prošachu, zo bychmy jim serbske modlitwy napisali, dokelž chcychu z nami so serbsce modlić, kaž my bórže z nimi jich pólske modlitwy spěwachmy. Po puću spěwachmy tež serbske kěrluše, młodostne a tež narodne spěwy, kotrejž jedyn z nas na gitarje přewodžeše. Polacy rad sobu spěwachu, znajmjeńša refreny. Dolho njetraješe, a wšitcy wědzachu, zo su „Lužycany“ mjez nimi, kaž nas Polacy mjenuja. Woni so za nas zajimowachu a chcychu wjele wo nas zhonić. Hdyž so ze słowami dorěćec njemóžachmy, pomhachu gesty. Někotři z nas běchu hižom husćišo w Pólskej pobyli a rěčachu tutu našej serbsčiny jara podobnu rěč prawje derje. Bórže wšak běchmy sej wšitcy to a druhe pólske slowo a hrónčko nawuknyli a rad swoju wědomosć nałożowachmy

T. G. (1955)

Krabat—mišter

Němsko-Serbske ludowe džiwadło je jako přenju hru noweje doby pokazało druhi džěl „Krabata“. Što pak ma křesćan činić z kuzłarjom, kiž džěla ze swojim „Chorokterom“? Njezakaza nam druha Boža kaznja raznje po Lutherowym wukładowanju wšo kuzłowanje?

Ja sebi myslu, do mišter Krabat za nas džensnišich křesćanow njeje strach za našu wěru, runje tak mało kaž jako wučomc, kotrehož smy w přenim džělu widželi. My njejsmy spytowani, kuzłować kaž wón. My widžimy we wšem ludowu bajku.

Awtor je w tutej hrě Krabata wosebje wuzběhnył jako rjeka a dobreho přečela serbskeho luda. Krabat swoju moc njeznjewužiwa, ale druhim a sebi z nuzy pomha. Zo jako služownik sakskeho krala nudle a druho jěžd do wakow a krokawow přeměni, je njewinowaty žort. Fatalne wězo bě, zo so to sta w přítomnosći turkowskeho sultana. Krabat běše atentat na krala wotkrył. Woni pak winu na kuzłarja suwachu a jeho do jastwa tyknychu. Z toho dalše kom-

plikacije nastachu.

Tak móžeš swoje wjesele měc na wustupowanju tutoho mudreho pachola. Prjedawši serbski džiwadłownik Hartmut Oehme je z njeho sćinił wuslawnjeneho serbskeho rjeka, kiž je pječa wobsedzał kubło we Wulkich Zďzarach. Wězo ma hra tež swoje njejasnosće a njedostatki. Wona chce być kritika towaršnosće tehdomnišeho časa, štož so spisowacelej přeco tak prawje njeporadzi. Dobra režija českeho režisera Pravoša Njebjeskeho a wuběrna inscenacija je wjele wurunała. Na tajke wašnje skutkuje hra kaž romantiska a mystiska rewija. Naši serbscy džiwadłownicy su tež tón raz swoje najlěpše dali.

Hra bě přenje serbske předstajenje w nowym, modernym domje, kiž móže so zawěrnje widjeć dać. La.

My dešćik měrjachmy

Z džěćacych lět hinak njeznaju, hać zo doma — w serbskej holi — stajnje čerpjachmy pod suchotu.

Hać drje naša młodžina džensa zrozumi, zo my tehdom jako šulske džěćki zawěrnje čerpjachmy widžo brune wuparnišća w džěcelu, zwjadłu nać

runklicy, wusmahnjene pólné puće?

Zrudnje hladachmy, kak so slonco wšednje čerwjene chowaše. Zaso budže „rjane“ wjedro! Zawěrnje rjane wjedro by było, hdy by so dny dolho kidało, štož z njebjes móže.

Hdyž so raz **pokapa**. To njebě žana pomoc.

Njech bě tež **pokrjepjene**. To drje bě wo něšto wjace, ale dawno nic dosahace.

Hdyž bě so tak našlo, zo bě z **třechow běžalo**. To bě hižom lěpje. W suchim času přenje **luže na pućach**. To bě strošniši napohlad — krótko wokřewjenje.

Hdyž bě tež **spody štomow mokre**, bě to jasne znamjo, zo bě so tójšto našlo.

Dny dolho dyrbyeše so dešćowac, zo njeby pluh wjace **suchi popjel wuworał**.

Tele horce sušace rańše wětry wučahnychu tež posledni kusk włohi. Zadosćiwje hladachmy k wječoru, hać so snano tola njepečnje mróčić. Kajke zbóžne wjesele tež za nas džěćki, hdyž bě so rjenje našlo. Potom skakachmy radostnje přez a do čoplych lužow z cylej šiju wotajow:

Dešćicka so kapa,
hdže je moja lapa?
Dešćicka so lije,
hdže su moje črije?

Z wosadow

Serbske katolske wosady su swěrneju serbskeju duchownuju, nadobneju čłowjekow zhubite.

Štwórtk, 4. septembra 1975, dopođnja je doćerpjel Njebjelčanski farar **dr. Pawoł Horjeł**. Njedželu, 31. awgusta, bě so ze swojeje wosadu, kotrejž bě 12 lět swěru služil, z hnujacymi słowami rozžohnował.

Štwórtk, 11. septembra, 1975, je zbóžnje a měrnje wumrěl farar na wuměnk, duchowny rada **Mikławš Just**, po tym zo bě hakle 11. 8. 1975 w kruhu swojich najblišich woswjećil 90ćiny a na samsnym dnju tež swoju 64. rónčnicu měšnistwa.

Mikławš Just narodži so 11. 8. 1885 w Kukowje — w ródny domje tež swoju nadobnu dušu wudycha.

Jeho čelo steješe na marach we Wotrowskej cyrkwi, w kotrejž je njebohi 29 lět jako dušepastyr skutkował. Nacije jeho na pjeć lět ze Serbow do Pirny wuhnachu. Po wojnje bě so do Wotrowa wrócił a tam dale služil hać do lěta 1964. Wón bě jedyn z poslednich hišće žiwych chowanow Serbskeho seminara w Praze.

Njech wotpočujetaj w měrje, a wěčne swětlo swěć jimaj!

Njeswaćidlo. Z 4 priwatnymi wozami smy wutoru, 7. 10. 1975, w Mošće (ČSSR) pobyli, zo bychmy sej transport cyrkwe wobhladali, kotruž wo 841 m přestaja na nowe městno. Snano móžemy w hodownym čisle trochu nadrobnišo wo tym rozprawjeć.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadža jónkróc za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hlowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidlski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisć: Nowa Doba, čisćerňa Domowiny (III-4-9-1816)